

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

08 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal în componența:
președinte – **Ghenadie Nicolaev**,
judecători – **Vladimir Timofti și Petru Moraru**,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Natalia Bobu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 martie 2014, în cauza penală privindu-l pe

Ciochină Viorel Ion, născut la 28 aprilie 1969, originar din s. Teșcureni, r-nul Ungheni și domiciliat în s. Sipoteni, r-nul Călărași.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 27.06.2013 – 16.12.2013;

Instanța de apel: 06.02.2014 – 26.03.2014;

Instanța de recurs: 01.08.2014 – 08.10.2014.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 16 decembrie 2013, Ciochină V. a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond, *în fapt*, a constatat că, Ciochină V. la 26 aprilie 2013 aproximativ pe la orele 22-30, aflându-se în s. Teșcureni, r-nul Ungheni, în fața porții cet. Nazari M., din intenții huliganice a scos un pistol de model „Baikal-442” cu nr. ATM 2127 și a efectuat patru împușcături în direcția porții și o împușcătură în direcția casei de locuit a lui Nazari M., astfel încălcând grosolan ordinea publică, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obraznicie deosebită.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmate de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, huliganismul agravat adică *acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obraznicie deosebită, săvârșite cu aplicarea armei.*

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către inculpat, care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit căreia dînsul să fie

achitat în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, cu tragerea lui la răspundere contravențională în baza art. 336 Cod contravențional, iar în vederea susținerii celor solicitate apelantul a invocat următoarele.

În primul rând, a menționat că, la 26 aprilie 2013, pe la ora 22.00, s-a apropiat de automobilul său, care era parcat lângă casa părinților din sat. Teșcureni, r-nul Ungheni și a efectuat câteva împușcături din pistolul „Baical-442”, ce îi aparține legal, în direcția unui câine de care a fost atacat, nu a presupus și nu și-a dat seama că gloanțele vor nimeri în poarta și casa lui Nazari M..

La fel, apelantul a specificat că, cu cet. Nazari M. sunt rude și sunt în relații normale, nu a avut careva intenții ostile față de dînsa, mai mult ca atît, să efectueze împușcături din intenții huliganice.

Din aceste considerente, Ciochină V. consideră că ancheta preventivă s-a efectuat superficial și tendențios, iar instanța de judecată nu a ținut seama de declarațiile părții vătămate potrivit cărora cînd s-au efectuat împușcăturile la poarta ei se aflau două automobile cu luminile aprinse și luminau poarta și casa, iar pentru elucidarea cazului nu s-au întreprins măsuri pentru a stabili ce automobile erau acolo și cine sunt proprietarii acestora.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 martie 2014, a fost admis apelul inculpatului, a fost casată parțial sentința cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care Ciochină V. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, la 3 ani închisoare, iar conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 1 an.

În rest dispozițiile sentinței au fost menținute, fără modificări.

5. În argumentarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că, starea de fapt și de drept reținută de către instanța de fond este în concordanță cu circumstanțele stabilite și probele administrate și expuse în cuprinsul hotărîrii atacate.

Prin urmare, instanța de fond a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor și toate în ansamblu fiind coroborate, corect a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului în faptele incriminate, și anume, a infracțiunii de huliganism agravat.

Totodată, instanța de apel a apreciat că instanța de fond la stabilirea pedepsei inculpatului nu a ținut cont în deplină măsură de principiile generale de aplicare a pedepsei prevăzute în art.61 alin. (2) Cod penal, precum și de criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute de art.75 Cod penal, de scopul pedepsei penale, de corectarea și reeducarea inculpatului, precum și de circumstanțele reale și personale a persoanei condamnate, a apreciat cu abatere de la lege circumstanța agravantă și a stabilit o pedeapsă nejustificat de aspră în privința lui Ciochină V..

Așadar, instanța de fond la numirea pedepsei în privința inculpatului a ținut cont de circumstanța agravantă - comiterea infracțiunii de o persoană în stare de ebrietate, însă circumstanța respectivă nu rezultă din actele cauzei.

În acest context, s-a menționat că se poate recunoaște circumstanțe agravante numai acele circumstanțe care au fost stabilite de organele de urmărire penală, au fost indicate în rechizitoriu și numai dacă au fost susținute de acuzatorul de stat în dezbaterile judiciare.

Conform rechizitoriului se indică stabilirea în acțiunile inculpatului a circumstanței agravante sub formă de săvârșirea infracțiunii de o persoană în stare de ebrietate, însă nici în ordonanța de învinuire, nici în rechizitoriu nu i se incriminează comiterea infracțiunii în stare de ebrietate.

Potrivit discursului acuzatorului de stat nu se menționează circumstanța agravantă în acțiunile lui Ciochină V. sub forma săvârșirii infracțiunii de o persoană în stare de ebrietate.

Or, în atare situație, instanța de fond nu putea din proprie inițiativă să stabilească această circumstanță agravantă, în legătură cu ce instanța de apel exclude această agravantă din învinuirea imputată lui Ciochină V..

La fel, s-a specificat că Ciochină V. nu are antecedente penale, iar conform caracteristicii anexate la materialele cauzei se caracterizează pozitiv (f.d.87), la evidența medicului psihiatru sau narcolog nu se află (f.d.49), are la întreținere mama care este pensionară și bolnavă, inculpatul recunoaște parțial vinovăția sa și regretă cele comise, careva pretenții de ordin material sau moral către inculpat nu au fost invocate de partea vătămată.

Având în vedere că, legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului - acesta este unul din principiile aplicării Codului penal, instanța de apel a ajuns la concluzia de a-i schimba modalitatea de executare a pedepsei stabilite, aplicând dispozițiile art. 90 Cod penal.

Închisoarea este una dintre cele mai grave pedepse și se aplică doar în cazurile când corectarea și reeducarea condamnatului nu este posibilă fără izolarea lui de societate.

În cazul dat, pe linia de argumente expuse, este posibil de a dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art.90 Cod penal, dând posibilitate reală inculpatului să-și dovedească corectarea prin comportament exemplar și muncă cinstită, nesăvârșind o nouă infracțiune, or careva interdicții de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal nu s-au constatat.

În ce privește alegațiile apelantului referitor la calificarea faptelor sale în baza art. 363 Cod Contravențional, instanța de apel a conchis că acțiunile lui nu constituie o contravenție, iar probatoriul administrat cert a demonstrat vinovăția sa în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, aplicarea armei de către Ciochină V. din intenții huliganice a creat un pericol real pentru viața și sănătatea oamenilor, ultimul a efectuat cinci împușcături în diferite direcții și acțiunile respective constituie încălcare grosolană a ordinii publice, însoțită de acțiuni ce se deosebesc prin obrăznicie deosebită.

Alte temeuri de casare a sentinței instanței de fond nu au fost stabilite, iar casarea în aspectul dat a sentinței nu influențează starea de fapt și de drept stabilită de instanța de fond, în legătură cu ce celelalte argumentele invocate de apelant în apelul declarat se resping, ca nefondate.

6. Nefiind de acord cu hotărîrea pronunțată de instanța de apel acuzatorul de stat a atacat-o cu recurs ordinar, prin care solicită casarea deciziei respective în partea aplicării în privința lui Ciochină V. a prevederilor art. 90 Cod penal și menținerea sentinței de condamnare a inculpatului în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, la o pedeapsă de 3 ani închisoare, cu executare reală a acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

În vederea susținerii poziției invocate, recurentul specifică că, instanța nu a individualizat corect pedeapsa, după cum se cere în art. 61, 75 Cod penal, ceea ce presupune aplicarea unei pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege.

Aprecierea circumstanțelor invocate de către instanța de apel la stabilirea pedepsei și anume faptul că inculpatul a recunoscut parțial vinovăția și se căiește de cele comise, la locul de trai se caracterizează pozitiv și nu are antecedente penale, are familie la întreținere, nu pot fi considerate ca fiind circumstanțe care ar justifica aplicarea unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

Prin urmare, în sensul normei prevăzute de art.90 din Codul penal se înțelege, că ținînd cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, se va ajunge la concluzia că nu este rațional ca dînsul să execute pedeapsa stabilită, atunci se poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului și se stabilește un termen de probă.

La caz, argumentele instanței de apel a făcut trimitere, sunt neîntemeiate, deoarece nu s-a luat în considerație circumstanțele reale ale cazului, și anume că Ciochină V. a comis o infracțiune gravă cu folosirea armei, fapt care sporește prejudiciabilitatea faptei comise, în timp de noapte, în loc public, efectuînd împușcăturile în direcția unei gospodării în care locuiesc persoane și puteau fi provocate urmări grave, de aceea aplicarea unei pedepsei non-privative de libertate inculpatului este contrară prevederilor art.61 și 75 din Codul penal, întrucît aflarea la libertate a acestuia nu va restabili echitatea socială și nu este proporțională cu consecințele infracțiunii săvîrșite.

Mai mult, recurentul a specificat că inculpatul nu a recunoscut vinovăția sa pe întreg parcursul judecării cauzei penale, iar în instanța de apel solicitînd reîncadrarea acțiunilor în baza normelor contravenționale, însă instanța de apel a reținut ilegal că inculpatul recunoaște vina parțial și se căiește sincer de cele săvîrșite.

Toate aceste circumstanțe au fost ignorate de către instanța de apel care ilegal a aplicat prevederile art.90 Cod penal, în speța dată în privința lui Ciochină V..

Reieșind din cele expuse, partea acuzării consideră că instanța de apel nu a clarificat obiectiv circumstanțele cauzei examinate, adoptînd decizie ilegală.

În drept, recurentul își întemeiază recursul declarat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală.

7. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este vădit neîntemeiat, pentru următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii

instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Din conținutul recursului ordinar declarat de partea acuzării se conchide că recurentul invocă ca temei de drept pct. 10) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Totodată, instanța de recurs constată că autorul recursului nu contestă starea de fapt stabilită de instanțele de judecată și nici încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, din care considerente nu se va expune referitor la aceste aspecte, dar se critică sentința și decizia instanței de apel numai referitor la chestiunea de individualizare a pedepsei.

Așadar, Colegiul penal consideră că temeiul pentru recurs invocat de recurent nu este incident în prezenta cauză, iar instanța ierarhic inferioară și-a motivat just soluția adoptată, acordând deplină eficiență prevederilor art. 61, 75 Cod penal, la soluționarea chestiunii cu privire la individualizarea pedepsei în privința inculpatului, stabilite conform sancțiunii articolului imputat acestuia prin rechizitoriu, iar în sprijinul statuării respective se relevă următoarele.

Prin urmare, cum se reține din doctrina penală, în cazul săvârșirii unei infracțiuni instanța de judecată este singură în măsură să înfăptuiască nemijlocit acțiunea de individualizare a pedepsei pentru infractorul care a comis această infracțiune, având deplina libertate de acțiune în vederea realizării operațiunii respective, ținând seama de regulile și principiile prevăzute de Codul penal, la stabilirea felului, duratei ori a cuantumului pedepsei.

Pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, potrivit art.61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială.

Limitele termenelor de pedeapsă, prevăzute în partea specială, sînt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvârșite. Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmările produse sau care s-ar fi putut produce.

Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvârșite, se stabilește avînd în vedere persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale,

comportamentul inculpatului pînă sau după săvîrșirea infracțiunii, deci este vorba de personalitatea infractorului.

Categoria și termenul (limita) de pedeapsă ce urmează a fi stabilit este în dependență de circumstanțele atenuante și agravante, prevăzute de art.76 – 77 Cod penal, precum și, efectele acestora prescrise în art.78 Cod penal.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei, s-au valorificat de instanțele ierarhic inferioare anume în această ordine, fiindu-i stabilit inculpatului termenul de pedeapsă prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, de 3 ani închisoare, adică în limitele sancțiunii normei respective, care prevede pedeapsa cu închisoarea de la 3 la 7 ani închisoare. Marja de apreciere de la limita minimă spre maximă aparține instanței de judecată.

După efectuarea acestei proceduri de individualizare și stabilirea duratei și cuantumului pedepsei, în cazul aplicării închisorii, continuă operațiunea de individualizare, în aspectul executării pedepsei deja stabilite, prin numirea tipului de penitenciar și soluționarea chestiunii dacă pedeapsa numită inculpatului, urmează a fi pusă în executare ori sub condiția personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi trasă concluzia că scopul pedepsei poate fi atins prin suspendarea executării pedepsei aplicate vinovatului pe un termen de probă, de încercare.

Colegiul menționează că, aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal – suspendarea condiționată a executării pedepsei nu reprezintă o categorie aparte de pedeapsă, ci o măsură oferită persoanei prin lege de a demonstra că infracțiunea comisă de ea este un incident în viața acesteia.

În literatura juridică, referindu-ne la suspendarea condiționată a executării pedepsei s-a expus opinia că această măsură constă în esență – în dispoziția luată de instanța de judecată prin însăși hotărîrea de condamnare, de a o suspenda pe o anumită durată și în anumite condiții executarea pedepsei pronunțate.

Rezultatul principal al aplicării pedepsei constă în aceea că deși pedeapsa este definitiv aplicată, aceasta nu este pusă în executare, survenind instituția suspendării condiționate a pedepsei, care ține de condițiile de executare a pedepsei închisorii deja stabilite de către instanța de judecată pe întregul termen de încercare. Astfel, executarea pedepsei devine dependentă de comportamentul condamnatului pe această durată, iar suspendarea executării poate fi revocată în caz de nerespectare a condițiilor.

În cadrul instituției suspendării condiționate a executării pedepsei instanța după ce realizează individualizarea pedepsei prin determinarea concretă a acesteia în baza criteriilor generale de individualizare, completează acest rezultat printr-un act de individualizare a executării pedepsei.

Pe această linie de considerente, urmează a fi delimitată noțiunea de individualizare a pedepsei de cea de individualizare a executării pedepsei. Or, suspendarea condiționată a executării pedepsei se dovedește a fi o problemă privind executarea pedepsei, dat fiind faptul că obiectul suspendării este executarea pedepsei. În final, se suspendă executarea pedepsei și nu aplicarea acesteia.

Totodată, Colegiul penal remarcă că, textul art. 90 alin. (1) Cod penal, prin sintagma „poate”, oferă posibilitatea și nu obligația pentru instanțele de judecată de a aplica prevederile acestei norme.

Îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, poate fi aplicată sau exclusă la orice etapă a procesului penal, întru înlăturarea erorii admise la etapa anterioară. În cazul infracțiunilor săvârșite din imprudență, aprecierea conduitei persoanei vinovate depinde de atitudinea sa față de fapta comisă, față de victimă ori de partea vătămată, de compasiunea ce o manifestă în privința ultimilor, căroră, deși neintenționat, însă li s-au produs daune materiale și în special, morale, care, după caz, nu mai pot fi recuperate. În cazul când vinovatul nu manifestă părerea de rău față de nenorocirile, suferințele aduse prin acțiunile sale ilegale, convingerea că acesta nu trebuie să execute real pedeapsa închisorii, nu are temei.

În speță, instanța de recurs, consideră întemeiate motivele instanței de apel care au fost puse la baza aplicării prevederilor art. 90 Cod penal. Or, instituția suspendării condiționate a pedepsei nu trebuie privită ca un avantaj acordat de lege infractorilor, ci trebuie apreciată ca un mijloc preventiv de apărare socială care derivă din organizarea unei politici penale adaptate la realitatea socială concretă.

Așadar, modalitatea de executare aleasă și quantumul pedepsei aplicate inculpatului Ciochină V., pentru infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal, este în acord cu principiul proporționalității având în vedere fapta comisă și urmările produse.

Cu privire la alegațiile recurentului privitor la faptul că instanța de apel nu a luat în considerație circumstanța agravantă – starea de ebrietate a inculpatului, la stabilirea pedepsei cu suspendarea executării acesteia, instanța de recurs specifică că potrivit textului deciziei contestate, se constată că instanța de apel și-a argumentat soluția sub acest aspect menționând că: „ ... se poate recunoaște circumstanțe agravante numai acele circumstanțe care au fost stabilite de organele de urmărire penală, au fost indicate în rechizitoriu și numai dacă au fost susținute de acuzatorul de stat în debaterile judiciare.

Conform rechizitoriului se indică stabilirea în acțiunile inculpatului a circumstanței agravante sub formă de săvârșirea infracțiunii de o persoană în stare de ebrietate, însă nici în ordonanța de învinuire, nici în rechizitoriu nu i se incriminează comiterea infracțiunii în stare de ebrietate.

Potrivit discursului acuzatorului de stat nu se menționează circumstanța agravantă în acțiunile lui Ciochină V. sub forma săvârșirii infracțiunii de o persoană în stare de ebrietate.

Or, în atare situație, instanța de fond nu putea din proprie inițiativă să stabilească această circumstanță agravantă, în legătură cu ce instanța de apel exclude această agravantă din învinuirea imputată lui Ciochină V... ”

Din acest punct de vedere se conchide că, de fapt, în cauză nu s-a comis eroarea de drept prevăzută în pct. 10) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, la care se face referință, deci, nu persistă temeiul de casare a soluției adoptate, pedeapsa stabilită inculpatului fiind aplicată de către instanța de apel în limitele legii, din care considerente se impune inadmisibilitatea recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

Având în vedere considerentele expuse și raportând situația reținută în cauză, la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal concluzionează că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel a respectat prevederile legale relevante, prevăzute de art.414-419 Cod de procedură penală, iar recursul declarat de acuzatorul de stat este vădit neîntemeiat și urmează a fi respins ca inadmisibil.

8. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Natalia Bobu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 martie 2014, în cauza penală privindu-l pe Ciochină Viorel Ion, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 22 octombrie 2014.

Președinte

Ghenadie Nicolaev

Judecători

Vladimir Timofti

Petru Moraru